

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΕΑΛΩΜΩΝΤΟΣ

¹ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ Σαλωμώντος υιού Δαυίδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ· ² γνῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως, ³ δέξασθαί τε στροφάς λόγων, νοῆσαί τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύνειν· ⁴ Ἴνα δῶ ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν. ⁵ Τῶν δὲ γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται, ὁ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται· ⁶ Νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα.

⁷ Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιῶσιν αὐτήν· εὐσέβεια δὲ εἰς Θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξουθενήσουσιν. ⁸ Ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, καὶ μὴ ἀπόση θεσμοὺς μητρός σου. ⁹ Στέφανον γὰρ χαρίτων δέξη σὴ κορυφῆ, καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῶ τραχήλῳ.

¹⁰ Υἱὲ μὴ σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ βουληθῆς. ¹¹ Ἐὰν παρακαλέσωσί σε, λέγοντες, ἐλθέ μεθ' ἡμῶν, κοινώνησον αἵματος, κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα δίκαιον ἀδίκως, ¹² καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὡσπερ ἄδης ζῶντα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς, ¹³ τὴν κτήσιν αὐτοῦ τὴν πολυτελεῆ καταλαβόμεθα, πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων· ¹⁴ Τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, κοινὸν δὲ βαλάντιον

κτησώμεθα πάντες, καὶ μαρσίππιον ἐν γεννηθήτω ἡμῖν· ¹⁵ Μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν, ἔκκλινον δὲ τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα πτερωτοῖς. ¹⁸ Αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μετέχοντες, θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά· ἡ δὲ καταστροφή ἀνδρῶν παρανόμων κακὴ. ¹⁹ Αὐταὶ αἱ ὁδοὶ εἰσι πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα· τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται.

²⁰ Σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλατεῖαις παρρήσιαν ἄγει. ²¹ Ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται, ἐπὶ δὲ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει, ἐπὶ δὲ πύλαις πόλεως θάρροῦσα λέγει, ²² ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχονται τῆς δικαιοσύνης, οὐκ αἰσχυνοθήσονται· οἱ δὲ ἄφρονες τῆς ὑβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν, ²³ καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχους· ἰδοὺ προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν· διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.

²⁴ Ἐπειδὴ ἐκάλουνμ, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε· καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ οὐ προσείχετε· ²⁵ ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς, τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχους ἠπειθήσατε· ²⁶ Τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑμετέρα ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι, καταχαροῦμαι δὲ ἡνίκα ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος· ²⁷ Καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἡ δὲ καταστροφή ὁμοίως καταγιγίδι παρῆ, καὶ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλίψις καὶ πολιορκία, ἢ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. ²⁸ Ἔσται

γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν· ζητήσουσί με κακοὶ, καὶ οὐχ εὐρήσουσιν. ²⁹ Ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ λόγον τοῦ Κυρίου οὐ προείλαντο, ³⁰ οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς, ἐμυκτήριζον δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους· ³¹ Τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται. ³² Ἄνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ ἐξετασμός ἀσεβεῖς ὀλεῖ. ³³ Ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

2

¹ Υἱέ, ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ, ² ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτησιν τῷ υἱῷ σου·

³ Ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ τῇ συνέσει δῶς φωνὴν σου, ⁴ καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον, καὶ ὡς θησευροὺς ἐξεραυνήσῃς αὐτήν· ⁵ Τότε συνήσεις φόβον Κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ εὐρήσεις.

⁶ Ὅτι Κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γνῶσις καὶ σύνεσις. ⁷ Καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν, ὑπερασπιεῖ τὴν πορείαν αὐτῶν, ⁸ τοῦ φυλάξαι ὁδοὺς δικαιομάτων, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων αὐτὸν διαφυλάξει. ⁹ Τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρίμα, καὶ κατορθώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθοῦς.

10 Ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῆ σῆ ψυχῆ καλὴ εἶναι δόξη, 11 βουλὴ καλὴ φυλάξει σε, ἔννοια δὲ ὅσια τηρήσει σε· 12 Ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μηδὲν πιστόν.

13 Ὡ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς σκότους· 14 Οἱ εὐφραίνόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῆ· 15 Ὡν αἱ τρίβοι σκολιαί, καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν, 16 τοῦ μακράν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης· υἱέ, μὴ σε καταλάβῃ κακὴ βουλή· 17 Ἡ ἀπολιποῦσα διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη· 18 Ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῷ ἄδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς· 19 Πάντες οἱ πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους εὐθείας· οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς· 20 Εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθὰς, εὐροσαν ἂν τρίβους δικαιοσύνης λείας· 21 Ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν, καὶ ὅσοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ· 22 Ὅδοι ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς.

3

1 Υἱέ, ἐμῶννομίμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρεῖτω σὴ καρδιά·
2 Μῆκος γὰρ βίου, καὶ ἔτη ζωῆς, καὶ εἰρήνην

προσθήσουσί σοι. ³ Ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέτωσάν σε· ἄφασαι δὲ αὐτάς ἐπὶ σῶ τραχήλῳ, καὶ εὐρήσεις χάριν· ⁴ καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνθρώπων.

⁵ Ἴσθι πεποιθῶς ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ἐπὶ Θεῷ, ἐπὶ δὲ σῆ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου. ⁶ Πάσαις ὁδοῖς σου γνῶριζε αὐτήν, ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδοὺς σου. ⁷ Μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῶ, φοβοῦ δὲ τὸν Θεὸν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ. ⁸ Τότε ἴσθις ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου.

⁹ Τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης· ¹⁰ Ἴνα πίμπληται τὰ ταμιεῖά σου πλησμονῆς σίτω, οἶνω δὲ αἰ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν.

¹¹ Υἱέ, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ¹² Ὅν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, ἐλέγχει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

¹³ Μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὔρε σοφίαν, καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν. ¹⁴ Κρεῖσσον γὰρ αὐτήν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς. ¹⁵ Τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν, οὐκ ἀντιτάξεται αὐτῇ οὐδὲν πονηρόν· εὐγνωστός ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστὶ. ¹⁶ Μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα· ^{16a} ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον δὲ καὶ ἔλεον

ἐπὶ γλώσσης φορεῖ. ¹⁷ Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί, καὶ πάσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ. ¹⁸ Εὐλὸν ζωῆς ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ Κύριον ἀσφαλῆς.

¹⁹ Ὁ Θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἠτοίμασε δὲ οὐρανοὺς φρονήσει. ²⁰ Ἐν αἰσθήσει ἄβυσσοι ἐρράγησαν, νέφη δὲ ἐρρύησαν δρόσους.

²¹ Υἱὲ, μὴ παραρρύης, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλήν καὶ ἔννοιαν. ²² ἵνα ζῆσῃ ἡ ψυχὴ σου, καὶ χάρις ἧ περὶ σῶ τραχήλῳ. ^{22a} ἔσται δὲ ἴασις ταῖς σαρκί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς σοῖς ὀστέοις. ²³ ἵνα πορεύῃ πεποιοῦς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς ὁδοὺς σου, ὃ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ. ²⁴ Ἐὰν γὰρ κᾶθη, ἄφοβος ἔσῃ· ἐὰν δὲ καθεύδῃς, ἠδέως ὑπνώσεις. ²⁵ Καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν, οὐδὲ ὀρμᾶς ἀσεβῶν ἐπερχομένας. ²⁶ Ὁ γὰρ Κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῆς.

²⁷ Μὴ ἀπόσχη εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, ἠνίκα ἂν ἔχη ἡ χεὶρ σου βοηθεῖν. ²⁸ Μὴ εἵπης, ἐπανελθῶν ἐπάνηκε, αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν· οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἢ ἐπιούσα. ²⁹ Μὴ τεκτῆνη ἐπὶ σὸν φίλον κακὰ παροικοῦντα καὶ πεποιοῦντα ἐπὶ σοί.

³⁰ Μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, μήτί σε ἐργάσεται κακόν.

³¹ Μὴ κτήσῃ κακῶν ἀνδρῶν ὄνειδῃ, μηδὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. ³² Ἀκάθαρτος γὰρ

ἔναντι Κυρίου πᾶς παράνομος, ἐν δὲ δικαίοις οὐ συνεδριάζει. ³³ Κατάρρα Θεοῦ ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύλεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται. ³⁴ Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ³⁵ Δόξαν σοφοὶ κληρονομήσουσιν, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὑψωσαν ἀτιμίαν.

4

¹ Ἀκούσατε, παῖδες, παιδείαν πατρὸς, καὶ προσέχετε γινῶναι ἔννοιαν. ² Δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑμῖν, τὸν ἐμὸν νόμον μὴ ἐγκαταλίπητε. ³ Υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κἀγὼ πατρὶ ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός. ⁴ Οἱ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν· φύλασσε ἐντολὰς, ⁵ μὴ ἐπιλάθη· Μηδὲ παρίδης ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος, ⁶ μηδὲ ἐγκαταλίπης αὐτήν, καὶ ἀνθέξεταιί σου· ἐράσθητι αὐτῆς, καὶ τηρήσει σε. ⁸ Περιχαράκωσον αὐτήν, καὶ ὑψώσει σε· τίμησον αὐτήν, ἵνα σε περιλάβῃ. ⁹ Ἴνα δῶ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων, στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίση σου.

¹⁰ Ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, καὶ πληθυνθήσεται ἔτη ζωῆς σου, ἵνα σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου. ¹¹ Ὀδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τροχιαῖς ὀρθαῖς. ¹² Ἐὰν γὰρ πορεύῃ, οὐ συγκλεισθήσεταιί σου τὰ διαβήματα· ἐὰν δὲ τρέχῃς, οὐ κοπιάσεις. ¹³ Ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῆς, ἀλλὰ φύλαξον αὐτήν σεαυτῷ εἰς ζωὴν σου.

14 Ὀδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθης, μηδὲ ζηλώσης ὁδοὺς παρανόμων. 15 Ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ ἐπέλθης ἐκεῖ, ἔκκλινον δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλαξον. 16 Οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν· ἀφήρηται ὁ ὕπνος αὐτῶν, καὶ οὐ κοιμῶνται. 17 Οἶδε γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἴνω δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται. 18 Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως κατορθώση ἡ ἡμέρα. 19 Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναὶ, οὐκ οἶδασι πῶς προσκόπτουσιν.

20 Υἱὲ ἐμῆ ῥήσει πρόσεχε, τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς. 21 Ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαὶ σου, φύλασσε αὐτὰς ἐν καρδίᾳ. 22 Ζωὴ γὰρ ἐστὶ τοῖς εὐρίσκουσιν αὐτὰς, καὶ πάση σαρκὶ ἴασις. 23 Πάση φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ γὰρ τούτων ἔξοδοι ζωῆς. 24 Περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα χεῖλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄψωσαι. 25 Οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια. 26 Ὅρθὰς τροχιάς ποιεὶ σοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδοὺς σου κατεύθυνε. 27 Μὴ ἐκκλίνης εἰς τὰ δεξιὰ, μηδὲ εἰς τὰ ἀριστερά, ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς· 27a ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ Θεός, διεστραμμέναι δὲ εἰσὶν αἱ ἐξ ἀριστερῶν· 27b αὐτὸς δὲ ὀρθὰς ποιήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει.

5

1 Υἱὲ, ἐμῆ σοφία πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς, ² ἵνα φυλάξης ἔννοιαν ἀγαθὴν· αἴσθησις δὲ ἐμῶν χειλέων ἐντέλλεται σοι·

³ Μὴ πρόσεχε φαύλη γυναικί. Μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνῃς, ἢ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα, ⁴ ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὐρήσεις, καὶ ἠκουημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου. ⁵ Τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς χρωμένους αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ἄδην, τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται. ⁶ Ὁδοὺς γὰρ ζωῆς οὐκ ἐπέρχεται, σφαλεραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς, καὶ οὐκ εὖγνωστοι.

⁷ Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσεις ἐμοὺς λόγους. ⁸ Μακρὰν ποίησον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδόν· μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς, ⁹ ἵνα μὴ πρόη ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσιν· ¹⁰ Ἴνα μὴ πλησθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἶκους ἀλλοτρίων ἔλθουσι· ¹¹ Καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἠνίκα ἂν κατατριβῶσι σάρκες σώματός σου, ¹² καὶ ἐρεῖς, πῶς ἐμίσησα παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδιά μου; ¹³ Οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός με, οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου. ¹⁴ Παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντὶ κακῶ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς.

¹⁵ Πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς. ¹⁶ Μὴ ὑπερεκχείσθω σοι

ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς, εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα. ¹⁷ Ἔστω σοι μόνω ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετασχέτω σοι. ¹⁸ Ἡ πηγὴ σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου. ¹⁹ Ἐλαφος φιλίας καὶ πῶλος σῶν χαρίτων ὁμιλείτω σοι, ἡ δὲ ἰδία ἠγείσθω σου καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ· ἐν γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος, πολλοστός ἔσῃ. ²⁰ Μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, μηδὲ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας. ²¹ Ἐνώπιον γὰρ εἰσι τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρὸς, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιάς αὐτοῦ σκοπεύει. ²² Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἀμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. ²³ Οὗτος τελευτᾷ μετὰ ἀπαιδευτῶν, ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερέβρη, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην.

6

¹ Υἱέ, ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. ² Παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χεῖλη, καὶ ἀλίσκεται χεῖλεσιν ἰδίου στόματος. ³ Ποίει υἱέ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σώζου· ἦκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον· ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος, παρόξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγγυήσω. ⁴ Μὴ δῶς ὕπνον σοῖς ὄμμασι, μηδὲ ἐπινυστάξης σοῖς βλεφάροις, ⁵ ἵνα σώζη ὡσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὡσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος.

⁶ Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὃ ὀκνηρὸς, καὶ ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος.

⁷ Ἐκείνω γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος, μηδὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων, μηδὲ ὑπὸ δεσπότην ὦν, ⁸ ἐτοιμάζεται θέρους τὴν τροφήν, πολλήν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν· ^{8a} ἢ πορεύθητι πρὸς τὴν μέλισσαν, καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶ, τὴν τε ἐργασίαν ὡς σεμνήν ποιεῖται· ^{8b} ἥς τοὺς πόνους βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται· ποθεινὴ δέ ἐστὶ πᾶσι καὶ ἐπίδοξος, ^{8c} καίπερ οὔσα τῇ ῥώμῃ ἀσθενῆς, τὴν σοφίαν τιμήσασα προήχθη· ⁹ Ἔως τίνος ὀκνηρὸς κατάκεισαι; πότε δὲ ἐξ ὑπνου ἐγερθήσῃ; ¹⁰ ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάξεις, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζη χερσὶ στήθη. ¹¹ Εἴτ' ἐνπαραγίνεται σοι ὡσπερ κακὸς ὁδοιπóρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὡσπερ ἀγαθὸς δρομεύς· ^{11a} ἐὰν δὲ ἄοκνος ἦς, ἥξει ὡσπερ πηγὴ ὁ ἀμητός σου· ἡ δὲ ἔνδεια, ὡσπερ κακὸς δρομεύς ἀπαυτομολήσει.

¹² Ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθὰς. ¹³ Ὁ δ' αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδὶ, διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων. ¹⁴ Διεστραμμένη καρδιά τεκταίνεται κακὰ, ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησιν πόλει. ¹⁵ Διὰ τοῦτο ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ ἀνίατος.

¹⁶ Ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ Θεός,

συντριβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς.
17 Ὁφθαλμὸς ὑβριστοῦ, γλῶσσα ἄδικος·
χειρες ἐκχέουσαι αἷμα δικαίου, 18 καὶ καρδία
τεκταινομένη λογισμοὺς κακοῦς, καὶ πόδες
ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν. 19 Ἐκκαίει
ψευδῆ μάρτυς ἄδικος, καὶ ἐπιπέμπει κρίσεις
ἀναμέσον ἀδελφῶν.

20 Υἱὲ, φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ
μὴ ἀπόση θεσμοὺς μητρός σου. 21 Ἄφασαι
δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῆ ψυχῇ διαπαντός, καὶ
ἐλκλωίωσαι περὶ σῶ τραχήλῳ. 22 Ἦνίκα ἂν
περιπατῆς, ἐπάγου αὐτήν καὶ μετὰ σοῦ ἔστω,
ὥς δ' ἂν καθεύδῃς φυλασσέτω σε, ἵνα
ἐγειρομένῳ συλλαλῇ σοι. 23 Ὅτι λύχνος
ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς, ὁδὸς ζωῆς, καὶ
ἔλεγχος καὶ παιδεία, 24 τοῦ διαφυλάσσειν σε
ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου, καὶ ἀπὸ διαβολῆς
γλώσσης ἀλλοτρίας.

25 Μὴ σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μηδὲ
ἀγρευθῆς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ συναρπασθῆς
ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων. 26 Τιμὴ γὰρ πόρνης
ὄση καὶ ἐνὸς ἄρτου, γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας
ψυχὰς ἀγρεύει. 27 Ἀποθήσει τις πῦρ ἐν
κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; 28 ἢ
περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρώκων πυρὸς, τοὺς δὲ
πόδας οὐ κατακαύσει; 29 Οὕτως ὁ εἰσελθὼν
πρὸς γυναῖκα ὑπάνδρου, οὐκ ἄθωωθήσεται,
οὐδὲ πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς. 30 Οὐ θαυμαστὸν
ἐὰν ἀλῶ τις κλέπτων, κλέπτει γὰρ ἵνα
ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν πεινῶν. 31 Ἐὰν δὲ
ἀλῶ, ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάντα τὰ

ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοῦς ῥύσεται ἔσπτον. ³² Ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλειαν τῆ ψυχῆ αὐτοῦ περιποιεῖται, ³³ ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει, τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁴ Μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς, οὐ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁵ Οὐκ ἀνταλλάσσεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν, οὐδὲ μὴ διαλυθῆ πολλῶν δώρων.

7

¹ Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολάς κρύψον παρὰ σεαυτῶ. ^{1a} Υἱὲ τίμα τὸν Κύριον καὶ ἰσχύσεις, πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον. ² φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς καὶ βιώσεις, τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὡσπερ κόρας ὀμμάτων. ³ Περίθου δὲ αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.

⁴ Εἶπὸν τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφῆν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῶ.

⁵ Ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλῃται.

⁶ Ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρακύπτουσα, ⁷ ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐνδεῆ φρενῶν, ⁸ παραπορευόμενον παρὰ γωνίαν ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς, καὶ λαλοῦντα ⁹ ἐν σκότει ἔσπερινῶ, ἠνίκα ἂν ἠσυχία νυκτερινῆ καὶ γνοφώδης, ¹⁰ ἢ δὲ γυνὴ συναντᾶ αὐτῶ, εἶδος ἔχουσα πορνικὸν, ἢ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι

καρδίας. ¹¹ Άνεπτερωμένη δέ ἐστὶ καὶ ἄσρωτος, ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς. ¹² Χρόνον γάρ τινα ἔξω ῥέμβεται, χρόνον δὲ ἐν πλατεῖαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει. ¹³ Εἶτα ἐπιλαβομένη ἐφίλησεν αὐτὸν, ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ, ¹⁴ θυσία εἰρηνικὴ μοι ἐστὶ, σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου. ¹⁵ Ἔνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σοι, ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὐρηκά σε. ¹⁶ κειρίαις τέτακα τὴν κλίην μου, ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου. ¹⁷ Διέρραγκα τὴν κοίτην μου κροκίνῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ. ¹⁸ Ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐλκυλισθῶμεν ἔρωτι. ¹⁹ Οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνὴρ μου ἐν οἴκῳ, πεπόρευται δὲ ὁδὸν μακράν, ²⁰ ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

²¹ Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῆ ὁμιλία, βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. ²² Ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεφωθεῖς· ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς, ²³ ἢ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ ἦπαρ· σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει.

²⁴ Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ πρόσεχε ῥήμασι στόματός μου. ²⁵ Μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, ²⁶ πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν

οὓς πεφόνευκεν. ²⁷ Ὁδοὶ ἄδου ὁ οἶκος αὐτῆς, κατάγουσαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου.

8

¹ Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακούσῃ. ² Ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστὶν, ἀναμέσον δὲ τῶν τρίβων ἔστηκε. ³ Παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται. ⁴ Ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι παρακαλῶ, καὶ προίεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. ⁵ Νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοὶ ἔνθεσθε καρδίαν. ⁶ Εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά. ⁷ Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσῃ ὁ φάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χεῖλη ψευδῆ. ⁸ Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου, οὐδὲν ἑαυτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες. ⁹ Πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκουσι γνῶσιν. ¹⁰ Λάβετε παιδεῖαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίου δεδοκιμασμένον. ¹¹ Κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν.

¹² Ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλήν καὶ γνῶσιν, καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. ¹³ Φόβος Κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν· μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. ¹⁴ Ἐμὴ βουλή καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχὺς. ¹⁵ Δι' ἐμοῦ βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσιν δικαιοσύνην. ¹⁶ Δι' ἐμοῦ

μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς. ¹⁷ Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσιν.

¹⁸ Πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη. ¹⁹ Βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθου τίμιου, τὰ δὲ ἐμὰ γεννήματα κρείσσω ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ. ²⁰ Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης περιπατῶ, καὶ ἀναμέσον τρίβων δικαιώματος ἀναστρέφομαι. ²¹ ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὑπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν. ^{21a} εἰάν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, μνημονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι.

²² Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, ²³ πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι, ²⁴ καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ²⁵ Πρὸ τοῦ ὄρη ἐδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν, γεννᾷ με. ²⁶ Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ οἰκῆτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα τῆς ὑπ' οὐρανῶν. ²⁷ Ἦνίκα ἠτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων, ²⁸ καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ' οὐρανῶν, ²⁹ καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ³⁰ ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα· ἐγὼ ἤμην ἢ προσέχαιρε· καθ' ἡμέραν δὲ εὐφραϊνόμενη ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, ³¹ ὅτε ἐνευφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέσας, καὶ ἐνευφραίνετο ἐν

υιοῖς ἀνθρώπων.

³² Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, ³⁴ μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεται μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέραν, τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων. ³⁵ Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου, ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου. ³⁶ Οἱ δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς ἐμέ, ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

9

¹ Ἡ σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρξε στύλους ἐπτά. ² Ἔσφαξε τὰ ἐαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἐαυτῆς οἶνον, καὶ ἠτοιμάσατο τὴν ἐαυτῆς τράπεζαν. ³ Ἀπέστειλε τοὺς ἐαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἐπὶ κρατῆρα, λέγουσα, ⁴ Ὅς ἐστὶν ἄφρων, ἐκκλινάτω πρὸς μέ· καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν, ⁵ ἔλθατε, φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πίετε οἶνον ὃν ἐκέρασα ὑμῖν.

⁶ Ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε· καὶ ζητήσατε φρόνησιν, καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. ⁷ Ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν· ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν. ⁸ Μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε· ἔλεγχε σοφὸν, καὶ ἀγαπήσει σε. ⁹ Δίδου σοφῶ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· γνώριζε δικαίῳ, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. ¹⁰ Ἀρχὴ

σοφίας φόβος Κυρίου, καὶ βουλή ἁγίων
 σύνεσις· ^{10a} τὸ γὰρ γνῶναι νόμον, διανοίας
 ἐστὶν ἀγαθῆς. ¹¹ Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν
 ζήσεις χρόνον, καὶ προστεθήσεται σοὶ ἔτη
 ζωῆς σου.

¹² Υἱὲ ἂν σοφὸς γένη σεαυτῷ, σοφὸς ἔση καὶ
 τοῖς πλησίον· ἂν δὲ κακὸς ἀποβῆς, μόνος ἂν
 ἀντλήσεις κακά· ^{12a} ὃς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν,
 οὗτος ποιμαίνει ἀνέμους, ὁ δ' αὐτὸς διώξεται
 ὄρνεα πετόμενα· ^{12b} ἀπέλιπε γὰρ ὁδοὺς τοῦ
 ἑαυτοῦ ἀμπελῶνος, τοὺς δὲ ἄξονας τοῦ ἰδίου
 γεωργίου πεπλάνηται· ^{12c} διαπορεύεται δὲ δι'
 ἀνύδρου ἐρήμου, καὶ γῆν διατεταγμένην ἐν
 διψώδεσι, συνάγει δὲ χερσὶν ἄκαρπιαν.

¹³ Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς
 ψωμοῦ γίνεται, ἢ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην.
¹⁴ Ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς
 οἴκου, ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις,
¹⁵ προσκαλουμένη τοὺς παριόντας καὶ
 κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· ¹⁶ Ὅς
 ἐστὶν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω
 πρὸς μέ· καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρονήσεως
 παρακελεύομαι, λέγουσα, ¹⁷ ἄρτων κρυφίων
 ἠδέως ἄψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ.

¹⁸ Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῇ
 ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου συναντᾷ·
^{18a} ἀλλὰ ἀποπήδησον, μὴ χρονίσῃς ἐν τῷ τόπῳ,
 μηδὲ ἐπιστήσης τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν,
^{18b} οὕτως γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον· ^{18c} ἀπὸ
 δὲ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπόσχου, καὶ ἀπὸ πηγῆς

ἀλλοτρίας μὴ πίης ^{18d} ἵνα πολὺν ζήτησι χρόνον,
προσθεθῆ δέ σοι ἔτη ζωῆς.

10

¹ Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη τῇ μητρί. ² Οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου. ³ Οὐ λιμοκτονήσει Κύριος ψυχὴν δικαίαν, ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει.

⁴ Πενία ἄνδρα ταπεινοῖ, χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. ^{4a} υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. ⁵ Διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς παράνομος.

⁶ Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον. ⁷ Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται. ⁸ Σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολὰς, ὁ δὲ ἄστεγος χεῖλες σκολιάζων ὑποσκελισθήσεται. ⁹ Ὃς πορεύεται ἀπλῶς, πορεύεται πεποithώς· ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσεται. ¹⁰ Ὁ ἐννεύων ὀφθαλμοῖς μετὰ δόλου, συνάγει ἀνδράσι λύπας· ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας, εἰρηνοποιεῖ. ¹¹ Πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύψει ἀπώλεια.

¹² Μῖσος ἐγείρει νεῖκος, πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία. ¹³ Ὁ ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον. ¹⁴ Σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ προπετοῦς ἐγγίζει

συντριβῆ. ¹⁵ Κτῆσις πλουσίων πόλις ὄχυρά, συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. ¹⁶ Ἔργα δικαίων ζῶην ποιεῖ, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀμαρτίας. ¹⁷ Ὁδοῦς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεῖα, παιδεῖα δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται.

¹⁸ Καλύπτουσιν ἔχθραν χεῖλη δίκαια, οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδορίας ἀφρονέστατοὶ εἰσιν. ¹⁹ Ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξει ἀμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔση. ²⁰ Ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ ἀσεβοῦς ἐκλείψει. ²¹ Χεῖλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλὰ, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐνδεία τελευτῶσιν. ²² Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ μὴ προστεθῆ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ.

²³ Ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακὰ, ἡ δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν.

²⁴ Ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῆς περιφέρεται, ἐπιθυμία δὲ δικαίου δεκτὴ. ²⁵ Παραπορευομένης καταιγίδος ἀφανίζεται ἀσεβῆς, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα. ²⁶ Ὡσπερ ὄμφαξ ὁδοῦσι βλαβερόν, καὶ καπνὸς ὄμμασιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ. ²⁷ Φόβος Κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται. ²⁸ Ἐγχνονίζει δικαίοις εὐφροσύνη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται. ²⁹ Ὁχύρωμα ὀσίου φόβος Κυρίου, συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις κακὰ.

³⁰ Δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν. ³¹ Στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. ³² Χεῖλη ἀνδρῶν δικαίων

ἀποστάζει χάριτας, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποστρέφεται.

11

¹ Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον Κυρίου, στάθμιον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. ² Οὐδ' ἂν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτιμία· στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν. ³ Ἀποθανῶν δίκαιος ἔλιπε μετάμελον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια. ⁵ Δικαιοσύνη ἀμώμους ὀρθοτομεῖ ὁδοῦς, ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ.

⁶ Δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρθῶν ρύεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀπωλείᾳ αὐτῶν ἀλίσκονται παράνομοι. ⁷ Τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. ⁸ Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής. ⁹ Ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δικαίων εὖοδος. ¹⁰ Ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατώρθωσε πόλις, ¹¹ στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκάφη.

¹² Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεῆς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἠσυχίαν ἄγει. ¹³ Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλάς ἐν συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα. ¹⁴ Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡσπερ φύλλα, σωτηρία δὲ ὑπάρχει ἐν πολλῇ βουλῇ.

¹⁵ Πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συνμίξῃ δικαίῳ, μισεῖ δὲ ἤχον ἀσφαλείας. ¹⁶ Γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια· πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς

γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται πλούτῳ.
¹⁷ Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων,
 ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων.

¹⁸ Ἀσεβῆς ποιεῖ ἔργα ἄδικα, σπέρμα δὲ
 δικαίων μισθὸς ἀληθείας. ¹⁹ Υἱὸς δίκαιος
 γεννᾶται εἰς ζωὴν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς
 θάνατον. ²⁰ Βδέλυγμα Κυρίῳ διεστραμμένοι
 ὁδοὶ, προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι
 ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. ²¹ Χειρὶ χεῖρας
 ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὁ δὲ
 σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν.
²² Ὡσπερ ἐνώτιον ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτως γυναικὶ
 κακόφρονι κάλλος. ²³ Ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα
 ἀγαθὴ, ἐλπίς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

²⁴ Εἰσὶν, οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα
 ποιοῦσιν· εἰσὶδὲ καὶ οἱ συνάγοντες
 ἐλαττονοῦνται. ²⁵ Ψυχὴ εὐλογουμένη πᾶσα
 ἀπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων.
²⁶ Ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείπειτο αὐτὸν
 τοῖς ἔθνεσιν· εὐλογία δὲ εἰς κεφαλὴν
 τοῦ μεταδιδόντος. ²⁷ Τεκταινόμενος
 ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθὴν, ἐκζητοῦντα
 δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν. ²⁸ Ὁ
 πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ
 ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος ἀνατελεῖ.
²⁹ Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ,
 κληρονομήσει ἄνεμον, δουλεύσει δὲ ἄφρων
 φρονίμῳ. ³⁰ Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται
 δένδρον ζωῆς, ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχὰι
 παρανόμων. ³¹ Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις σώζεται,
 ὁ ἀσεβῆς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

12

¹ Ὁ ἀγαπῶν παιδεῖαν, ἀγαπᾷ αἴσθησιν· ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους, ἄφρων. ² Κρείσσων ὁ εὐρῶν χάριν παρὰ Κυρίῳ, ἀνὴρ δὲ παράνομος παρασιωπηθήσεται.

³ Οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ρίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. ⁴ Γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός.

⁵ Λογισμοὶ δικαίων κρίματα, κυβερνώσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους.

⁶ Λόγοι ἀσεβῶν δόλιοι, στόμα δὲ ὀρθῶν ρύσεται αὐτούς. ⁷ Οὗ ἔαν στραφῆ ὁ ἀσεβῆς, ἀφανίζεται, οἴκοι δὲ δικαίων παραμένουσι. ⁸ Στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός, νωθοκάρδιος δὲ μυκτηρίζεται. ⁹ Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου.

¹⁰ Δίκαιος οἰκτεῖρει ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. ¹¹ Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ἐμπλησθήσεται ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια, ἐνδεεῖς φρενῶν. ^{11a} ὅς ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὄχυρώμασι καταλείψει ἀτιμίαν.

¹² Ἐπιθυμία ἀσεβῶν κακαὶ, αἱ δὲ ρίζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὄχυρώμασι. ¹³ Δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐτῶν δίκαιος. ^{13a} ὁ βλέπων λεία ἐλεηθήσεται, ὁ δὲ συναντῶν ἐν πύλαις ἐκθλίψει ψυχάς. ¹⁴ Ἀπὸ καρπῶν

στόματος ψυχὴ ἀνδρὸς πλησθήσεται ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. ¹⁵ Ὅδοι ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν, εἰσακούει δὲ συμβουλίας σοφός. ¹⁶ Ἄφρων ἀύθημερόν ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ, κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν ἀνὴρ πανοῦργος. ¹⁷ Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.

¹⁸ Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσι, μάχαιρα· γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰῶνται. ¹⁹ Χεῖλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. ²⁰ Δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακὰ, οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται. ²¹ Οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται κακῶν. ²² Βδέλυγμα Κυρίῳ χεῖλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν πίστεις δεκτὸς παρ' αὐτῷ. ²³ Ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως, καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς.

²⁴ Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσῃ εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται ἐν προνομῇ. ²⁵ Φοβερός λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς δικαίου, ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει αὐτόν. ²⁶ Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται, ἀμαρτάνοντας δὲ καταδιώξεται κακὰ, ἢ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσῃ αὐτούς. ²⁷ Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας, κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. ²⁸ Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωὴ, ὁδοὶ δὲ μνησικακῶν εἰς θάνατον.

13

¹ Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρὶ, υἱὸς

δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ. ² Ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθὸς, ψυχὰι δὲ παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. ³ Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ὁ δὲ προπετὴς χεῖλεσι πτοήσει ἑαυτόν. ⁴ Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργὸς, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐπιμελείᾳ. ⁵ Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβῆς δὲ αἰσχύνεται, καὶ οὐκ ἔξει παρρησίαν. ⁷ Εἰσὶν οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ.

⁸ Λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. ⁹ Φῶς δικαίοις διαπαντὸς, φῶς δὲ ἀσεβῶν σβέννυται. ^{9a} ψυχὰι δόλιαι πλανῶνται ἐν ἀμαρτίαις, δίκαιοι δὲ οἰκτείρουσι καὶ ἐλεοῦσι. ¹⁰ Κακὸς μεθ' ὑβρεως πράσσει κακὰ, οἱ δ' ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. ¹¹ Ὑπαρξίς ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται, ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται· δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾶ. ¹² Κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθῶν καρδίᾳ, τοῦ ἐπαγγελιομένου καὶ εἰς ἐλπίδα ἄγοντος· δένδρον γὰρ ζωῆς, ἐπιθυμία ἀγαθή. ¹³ Ὃς καταφρονεῖ πράγματος, καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολήν, οὗτος ὑγιαίνει. ^{13a} υἱῷ δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτη δὲ σοφῷ εὐοδοὶ ἔσονται πράξεις, καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.

¹⁴ Νόμος σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖται. ¹⁵ Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι

χάριν, τὸ δὲ γινῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.

¹⁶ Πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν ἑαυτοῦ κακίαν.

¹⁷ Βασιλεὺς θρασὺς ἐμπεσεῖται εἰς κακὰ, ἄγγελος δὲ σοφὸς ρύσεται αὐτόν.

¹⁸ Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξασθήσεται.

¹⁹ Ἐπιθυμῖαι εὐσεβῶν ἠδύνουσι ψυχὴν, ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.

²⁰ Συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς ἔσῃ, ὁ δὲ συμπορευόμενος ἄφροσι γνωσθήσεται.

²¹ Ἄμαρτάνοντας καταδιώξεται κακὰ, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγαθὰ. ²² Ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρίζεται δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. ²³ Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλὰ, ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.

²⁴ Ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας, μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ δὲ ἀγαπῶν, ἐπιμελῶς παιδεύει.

²⁵ Δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχὰι δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

14

¹ Σοφαὶ γυναῖκες ὠκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ ἄφρων κατέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ² Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖται τὸν Κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσεται.

³ Ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως, χεῖλη δὲ σοφῶν φυλάσσει αὐτούς. ⁴ Οὐ μὴ εἰσι βόες, φάτναι καθαραί· οὐ δὲ πολλὰ γεννήματα, φανερὰ βοδὸς ἰσχύς. ⁵ Μάρτυς

πιστὸς οὐ ψεύδεται, ἔκκαίει δὲ ψευδῆ μάρτυς ἄδικος. ⁶ Ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὐρήσεις, αἴσθησις δὲ παρὰ φρονίμοις εὐχερής.

⁷ Πάντα ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰσθήσεως χεῖλη σοφά. ⁸ Σοφία πανούργων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ. ⁹ Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμὸν, οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί.

¹⁰ Καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικῆ, λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅταν δὲ εὐφραίνεται οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρι. ¹¹ Οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ δὲ κατορθούντων στήσονται. ¹² Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ παρὰ ἀνθρώποις ὀρθὴ εἶναι, τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ἄδου. ¹³ Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη, τελευταῖα δὲ χαρὰ εἰς πένθος ἔρχεται. ¹⁴ Τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός. ¹⁵ Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ, πανοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. ¹⁶ Σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ, ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ. ¹⁷ Ὁξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει.

¹⁸ Μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ δὲ πανοῦργοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως. ¹⁹ Ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θεραπεύσουσι θύρας δικαίων. ²⁰ Φίλοι μισήσουσι φίλους πτωχοὺς, φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί. ²¹ Ὁ ἀτιμάζων πένητας

ἀμαρτάνει, ἔλεων δὲ πτωχοὺς μακαριστός.
22 Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον
δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί· οὐκ
ἐπίστανται ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν,
ἐλεημοσύνη δὲ καὶ πίστει παρὰ τέκτοσιν
ἀγαθοῖς. 23 Ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι
περισσόν, ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάληγτος ἐν ἐνδείᾳ
ἔσται. 24 Στέφανος σοφῶν πανοῦργος, ἡ δὲ
διατριβὴ ἀφρόνων κακὴ.

25 Ῥύσεται ἐκ κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός,
ἐκκαίει δὲ ψευδῆ δόλιος. 26 Ἐν φόβῳ
Κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ
καταλείπει ἔρεισμα. 27 Πρόσταγμα Κυρίου
πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος
θανάτου.

28 Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν
δὲ ἐκλείψει λαοῦ συντριβὴ δυνάστου.
29 Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει, ὁ
δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρῶς ἄφρων. 30 Πραῦθυμος
ἀνὴρ καρδίας ἰατρὸς, σὴς δὲ ὀστέων
καρδία αἰσθητικὴ. 31 Ὁ συκοφαντῶν πένητα
παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, ὁ δὲ τιμῶν
αὐτὸν ἔλεει πτωχόν. 32 Ἐν κακίᾳ αὐτοῦ
ἀπωσθήσεται ἀσεβής, ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ
ἑαυτοῦ ὀσιότητι δίκαιος.

33 Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῆ ἀνδρὸς σοφία, ἐν
δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώσκεται.
34 Δικαιοσύνη ὑποὶ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ
φυλὰς ἀμαρτίαι. 35 Δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης
νοήμων, τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφία ἀφαιρεῖται
ἀτιμίαν.

15

¹ Ὅργη ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους, ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμὸν, λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. ² Γλῶσσα σοφῶν καλὰ ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγέλλει κακά.

³ Ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ Κυρίου σκοπεύουσι κακοῦς τε καὶ ἀγαθοῦς. ⁴ Ἰασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὃ δὲ συντηρῶν αὐτὴν πλησθήσεται πνεύματος. ⁵ Ἄφρων μυκτηρίζει παιδείαν πατρὸς, ὃ δὲ φυλάσσω ἐντολὰς, πανουργότερος· ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνη ἰσχὺς πολλή, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόρριζοὶ ἐκ γῆς ἀπολοῦνται.

⁶ Οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. ⁷ Χεῖλη σοφῶν δέδεται αἰσθήσει, καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς. ⁸ Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. ⁹ Βδέλυγμα Κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς, διώκοντας δὲ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ. ¹⁰ Παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων, οἱ δὲ μισοῦντες ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχρῶς.

¹¹ Ἄδης καὶ ἀπώλεια φανερὰ παρὰ τῷ Κυρίῳ· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων; ¹² Οὐκ ἀγαπήσει ἀπαιδευτὸς τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν, μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὀμιλήσει. ¹³ Καρδίας εὐφραينوμένης πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει. ¹⁴ Καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδευτῶν γνώσεται κακά.

15 Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακὰ, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. 16 Κρεῖσσον μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου Κυρίου, ἢ θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας. 17 Κρεῖσσων ξενισμὸς μετὰ λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μόσχων μετὰ ἔχθρας. 18 Ἄνηρ θυμώδης παρασκευάζει μάχας· μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπραΰνει. 18a μακρόθυμος ἄνηρ κατασβέσει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβῆς ἐγείρει μάλλον. 19 Ὅδοι ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι. 20 Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ. 21 Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἄνηρ δὲ φρόνιμος κατευθύνων πορεύεται. 22 Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή.

23 Οὐ μὴ ὑπακούσει ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἶπη καίριόν τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ.

24 Ὅδοι ζωῆς διανοήματα συνετοῦ, ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ἄδου σωθῇ. 25 Οἶκους ὑβριστῶν κατασπᾶ Κύριος, ἐστήρισε δὲ ὄριον χήρας. 26 Βδέλυγμα Κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἀγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί. 27 Ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, ὁ δὲ μισῶν δώρων λήψεις σώζεται. 27a ἔλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ.

28 Καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακὰ. 28a δεκταὶ παρὰ

Κυρίῳ ὁδοὶ ἀνθρώπων δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται. ²⁹ Μακρὰν ἀπέχει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν, εὐχαῖς δὲ δικαίων ἐπακούει. ^{29a} κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετὰ δικαιοσύνης, ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας.

^{29b} Καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διορθωθῇ τὰ διαβήματα αὐτοῦ. ³⁰ Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, φημὴ δὲ ἀγαθὴ παιίνει ὅστ᾽. ³² Ὅς ἀπωθεῖται παιδείαν, μισεῖ ἑαυτόν· ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους, ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. ³³ Φόβος Κυρίου παιδεία καὶ σοφία, καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ.

16

² Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ Θεῷ, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται. ⁵ Ἀκάθαρτος παρὰ Θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, χειρὶ δὲ χειῖρας ἐμβαλῶν ἀδίκως οὐκ ἀθωωθήσεται. ⁷ ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, δεκτὰ δὲ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας. ⁸ ὁ ζητῶν τὸν Κύριον εὐρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης, οἱ δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὐρήσουσιν εἰρήνην. ⁹ Πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσειται δὲ ὁ ἀσεβῆς εἰς ἡμέραν κακῆν.

¹⁰ Μαντεῖον ἐπὶ χεῖλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. ¹¹ Ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη παρὰ Κυρίῳ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ στάθμια δίκαια. ¹² Βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακὰ, μετὰ γὰρ δικαιοσύνης

έτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς. ¹³ Δεκτὰ βασιλεῖ χεῖλη δίκαια, λόγους δέ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ. ¹⁴ Θυμὸ βασιλέως ἄγγελος θανάτου, ἀνὴρ δέ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. ¹⁵ Ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄψιμον. ¹⁶ Νοσσιαὶ σοφίας αἰρετώτεραι χρυσίου, νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἰρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον. ¹⁷ Τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου ὁδοὶ δικαιοσύνης. Ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται· ὃς φυλάσσει τὰς ἐαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν· ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ, φείσεται στόματος αὐτοῦ.

¹⁸ Πρὸ συντριβῆς ἠγεῖται ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη. ¹⁹ Κρείσσων πρᾶϋθυμος μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα μετὰ ὕβριστῶν. ²⁰ Συνετὸς ἐν πράγμασιν εὐρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ ἐπὶ Θεῷ μακαριστός. ²¹ Τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦσιν, οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. ²² Πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτημένοις, παιδεία δὲ ἀφρόνων κακὴ. ²³ Καρδία σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, ἐπὶ δὲ χεῖλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην. ²⁴ Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς.

²⁵ Εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι εἶναι ὀρθαὶ ἀνδρὶ, τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ἄδου. ²⁶ Ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἐαυτῷ, καὶ ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἐαυτοῦ. Ὁ μέντοι

σκολιὸς ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώλειαν· ²⁷ ἄνθρωπος ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακὰ, ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ. ²⁸ Ἄνθρωπος σκολιὸς διαπέμπεται κακὰ, καὶ λαμπτήρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλους. ²⁹ Ἄνθρωπος παράνομος ἀποπειράται φίλων, καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθὰς.

³⁰ Στηρίζων δὲ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ διαλογίζεται διεστραμμένα, ὀρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακὰ· οὗτος κάμινός ἐστι κακίας. ³¹ Στέφανος καυχήσεως γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὐρίσκεται. ³² Κρείσσων ἄνθρωπος μακρόθυμος ἰσχυροῦ, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβανομένου πόλιν. ³³ Εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκους, παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια.

17

¹ Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἡ οἶκος πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης. ² Οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη. ³ Ὡσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσοῦς, οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ Κυρίῳ. ⁴ Κακὸς ὑπακούει γλώσσης παρανόμων, δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χείλεσι ψευδέσιν. ⁵ Ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ ἀθωωθήσεται, ὁ δὲ ἐπισπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσεται.

6 Στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν· 6a τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός. 7 Οὐχ ἀρμόσει ἄφρονι χεῖλη πιστὰ, οὐδὲ δικαίῳ χεῖλη ψευδῆ. 8 Μισθὸς χαρίτων παιδεῖα τοῖς χρωμένοις, οὗ δ' ἂν ἐπιστρέψη εὐδωθήσεται. 9 Ὃς κρύπτει ἀδικήματα, ζητεῖ φίλιαν· ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, δίστησι φίλους καὶ οἰκείους. 10 Συντριβεῖ ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθείς οὐκ αἰσθάνεται. 11 Ἀντιλογία ἐγείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ Κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ.

12 Ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογοῦνται κακὰ. 13 Ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινήθησεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. 14 Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη. 15 Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ Θεῶ. 16 Ἰνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται. 16a ὃς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν· ὁ δὲ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακὰ. 17 Εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν, τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται. 18 Ἀνὴρ ἄφρων ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ, ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύη τῶν ἑαυτοῦ φίλων.

19 Φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις, 20 ὁ δὲ

σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς· ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσση ἐμπεσεῖται εἰς κακὰ, ²¹ καρδία δὲ ἄφρονος ὁδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτῆν· οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ, υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ. ²² Καρδία εὐφραينوμένη εὐεκτεῖν ποιεῖ, ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. ²³ Λαμβάνοντος δῶρα ἀδίκως ἐν κόλποις οὐ κατευοδοῦνται ὁδοί, ἀσεβῆς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. ²⁴ Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς. ²⁵ Ὁργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὁδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτόν.

²⁶ Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλὸν, οὐδὲ ὅσιον ἐπιβουλεύειν δυνάσταις δικαίοις. ²⁷ Ὃς φεῖδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρὸν, ἐπιγνώμων· μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος. ²⁸ Ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται, ἐνεὸν δὲ τις ἐαυτὸν ποιήσας, δόξει φρόνιμος εἶναι.

18

¹ Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονειδιστος ἔσται. ² Οὐ χρεῖαν ἔχει σοφίας ἐνδεῆς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ ἄγεται ἀφροσύνη. ³ Ὅταν ἔλθῃ ἀσεβῆς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος. ⁴ Ὑδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς, ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πηγὴ ζωῆς. ⁵ Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλὸν, οὐδὲ ὅσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει.

⁶ Χείλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐτὸν εἰς κακὰ, τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπικαλεῖται. ⁷ Στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῶ, τὰ δὲ χείλη αὐτοῦ παγὶς τῆ ψυχῆ αὐτοῦ. ⁸ Ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος, ψυχὰι δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. ⁹ Ὁ μὴ ἰώμενος αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν. ¹⁰ Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα Κυρίου, αὐτῶ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. ¹¹ Ὑπαρξὶς πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὄχυρά, ἡ δὲ δόξα αὐτῆς μέγα ἐπισκιάζει. ¹² Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρὸς, καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦνται. ¹³ Ὅς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῶ ἐστι καὶ ὄνειδος. ¹⁴ Θυμὸν ἀνδρὸς πράττει θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει; ¹⁵ Καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὧτα δὲ σοφῶν ζητεῖ ἔννοιαν. ¹⁶ Δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτὸν, καὶ παρὰ δυνάσταις καθιζάνει αὐτόν. ¹⁷ Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογίᾳ, ὡς δ' ἂν ἐπιβάλη ὁ ἀντίδικος ἐλέγχεται.

¹⁸ Ἀντιλογίας παύει σιγηρὸς, ἐν δὲ δυναστείαις ὀρίζει. ¹⁹ Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὡσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. ²⁰ Ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. ²¹ Θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ²² Ὅς εὔρε γυναῖκα

ἀγαθὴν, εὔρε χάριτας, ἔλαβε δὲ παρὰ Θεοῦ ἰλαρότητα· ^{22a} ὃς ἐκβάλλει γυναιῖκα ἀγαθὴν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής.

19

³ Ἄφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, τὸν δὲ Θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

⁴ Πλοῦτος προστίθησι φίλους πολλοὺς, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου λείπεται. ⁵ Μάρτυς ψευδῆς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται.

⁶ Πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέων, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρὶ. ⁷ Πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ, καὶ φιλίας μακρὰν ἔσται· ἐννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὐρήσει αὐτήν· ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κακίαν, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγους, οὐ σωθήσεται.

⁸ Ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτὸν, ὃς δὲ φυλάσσει φρόνησιν, εὐρήσει ἀγαθὰ.

⁹ Μάρτυς ψευδῆς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὃς δ' ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς.

¹⁰ Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφὴ, καὶ ἂν οἰκέτης ἄρξηται μεθ' ὑβρεως δυναστεύειν. ¹¹ Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. ¹² Βασιλέως ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῶ λέοντος· ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ, οὕτως τὸ ἰλαρὸν αὐτοῦ.

¹³ Αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, οὐχ ἀγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἐταίρας. ¹⁴ Οἶκον καὶ ὑπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισὶ,

παρὰ δὲ Κυρίου ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρί.
¹⁵ Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ
πεινάσει. ¹⁶ Ὅς φυλάσσει ἐντολήν, τηρεῖ τὴν
ἑαυτοῦ ψυχὴν· ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ
ὁδῶν, ἀπολεῖται. ¹⁷ Δανεῖζει Θεῶ ὁ ἐλεῶν
πτωχὸν, κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει
αὐτῷ. ¹⁸ Παίδευε υἱόν σου, οὕτως γὰρ ἔσται
εὐελπὶς, εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ
σου. ¹⁹ Κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται·
ἐὰν δὲ λοιμύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
προσθήσει.

²⁰ Ἄκουε, υἱὲ, παιδείαν πατρός σου, ἵνα
σοφὸς γένη ἐπ' ἐσχάτων σου. ²¹ Πολλοὶ
λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἡ δὲ βουλή τοῦ
Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. ²² Καρπὸς ἀνδρὶ
ἐλεημοσύνη, κρείσσω δὲ πτωχὸς δίκαιος
ἢ πλούσιος ψευδής. ²³ Φόβος Κυρίου εἰς
ζωὴν ἀνδρὶ· ὁ δὲ ἄφοβος ἀυλισθήσεται ἐν
τόποις οὓς οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις. ²⁴ Ὁ
ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χεῖρας
ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσενείκη
αὐτάς. ²⁵ Λοιμοῦ μαστιγουμένου, ἄφρων
πανουργότερος γίνεται· ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἄνδρα
φρόνιμον, νοήσει αἴσθησιν.

²⁶ Ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος
μητέρα αὐτοῦ, καταισχυνηθήσεται καὶ
ἐπονείδιστος ἔσται. ²⁷ Υἱὸς ἀπολειπόμενος
φυλάξαι παιδείαν πατρός, μελετήσῃ ῥήσεις
κακὰς. ²⁸ Ὁ ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρονα,
καθυβρίσει δικαίωμα· στόμα δὲ ἀσεβῶν
καταπίεται κρίσεις. ²⁹ Ἐτοιμάζονται

ἀκολάστοις μάστιγες, καὶ τιμωρίαὶ ὁμοίως ἄφροσιν.

20

¹ Ἀκολάστον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθη, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται.

² Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέως θυμοῦ λέοντος, ὃ δὲ παροξύνων αὐτὸν ἀμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. ³ Δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται.

⁴ Ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῶ.

⁵ Ὑδωρ βαθὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν. ⁶ Μέγα ἄνθρωπος, καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων, ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὐρεῖν.

⁷ Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ, μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. ⁸ Ὃταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.

⁹ Τίς καυχῆσεται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἀμαρτιῶν; ^{9a} Κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.

^{9b} Μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται. ^{9c} Μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν Κύριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ.

¹⁰ Στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν, καὶ μέτρα δισσά, ἀκάθαρτα ἐνώπιον Κυρίου καὶ

ἀμφότερα, καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. ¹¹ Ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανίσκος μετὰ ὀσίου, καὶ εὐθεΐα ἢ ὁδὸς αὐτοῦ. ¹² Οὗς ἀκούει, καὶ ὀφθαλμὸς ὄρα, Κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότερα. ¹³ Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῆς· διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων.

²³ Βδέλυγμα Κυρίῳ δισσὸν στάθμιον, καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. ²⁴ Παρὰ Κυρίου εὐθύνεται τὰ διαβήματα ἀνδρὶ, θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ; ²⁵ Παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἀγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ εὐξασθαι μετανοεῖν γίνεται. ²⁶ Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.

²⁷ Φῶς Κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας. ²⁸ Ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ. ²⁹ Κόσμος νεανίας σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων πολιαί. ³⁰ Ὑπόπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας.

21

¹ Ὡσπερ ὀρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ, οὗ ἂν θέλων νεῦσαι ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. ² Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἐαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας Κύριος. ³ Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν, ἀρεστὰ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θυσιῶν αἶμα. ⁴ Μεγαλόφρων ἐν ὕβρει θρασυκάρδιος, λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν

ἀμαρτία. ⁶ Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσση ψευδεῖ, μάταια διώκει ἐπὶ παγίδας θανάτου. ⁷ Ὁ λεθρὸς ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται πράσσειν τὰ δίκαια. ⁸ Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ Θεὸς, ἀγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ⁹ Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου, ἢ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ. ¹⁰ Ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων. ¹¹ Ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, συνιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν. ¹² Συνιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς.

¹³ Ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἐπακοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων. ¹⁴ Δόσις λάθριος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν. ¹⁵ Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργους. ¹⁶ Ἄνθρωπος πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται. ¹⁷ Ἄνθρωπος ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. ¹⁸ Περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος. ¹⁹ Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου. ²⁰ Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν. ²¹ Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὐρήσει ζῶην

καὶ δόξαν. ²² Πόλεις ὀχυράς ἐπέβη σοφός, καὶ καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἄσεβεῖς. ²³ Ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

²⁴ Θρασὺς καὶ ἀνθάδης καὶ ἀλαζῶν λοιμὸς καλεῖται, ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος.

²⁵ Ἐπιθυμῖαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν, οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν τι.

²⁶ Ἀσεβῆς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακᾶς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεᾷ καὶ οἰκτεῖρει ἀφειδῶς. ²⁷ Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίου, καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς.

²⁸ Μάρτυς ψευδῆς ἀπολεῖται, ἀνὴρ δὲ ὑπήκοος φυλασσόμενος λαλήσει. ²⁹ Ἀσεβῆς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ, ὁ δὲ εὐθὺς αὐτὸς συνιεῖ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. ³⁰ Οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν ἀνδρεία, οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. ³¹ Ἴππος ἐτοιμάζεται εἰς ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ Κυρίου ἡ βοήθεια.

22

¹ Αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς, ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή. ² Πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε.

³ Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται, οἱ δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν. ⁴ Γενεὰ σοφίας φόβος Κυρίου, καὶ πλοῦτος, καὶ δόξα, καὶ ζωή. ⁵ Τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς, ὁ δὲ φυλάσσων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται

αὐτῶν. ⁷ Πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέται ἰδίους δεσπότης δανειοῦσιν.

⁸ Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακὰ, πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. ^{8a} ἄνδρα ἰλαρὸν καὶ δότην εὐλογεῖ ὁ Θεὸς, ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. ⁹ Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ ἑαυτοῦ ἄρτων ἔδωκε τῷ πτωχῷ. ^{9a} νίκην καὶ τιμὴν περιποιεῖται ὁ δῶρα δοῦς, τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτημένων. ¹⁰ Ἐκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμὸν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος, ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.

¹¹ Ἀγαπᾷ Κύριος ὀσίας καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι· χεῖλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. ¹² Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ Κυρίου διατηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους παράνομος. ¹³ Προφασίζεται, καὶ λέγει ὀκνηρὸς, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί. ¹⁴ Βόθρος βαθὺς στόμα παρανόμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ Κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. ^{14a} εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ ἐνώπιον ἀνδρὸς, καὶ οὐκ ἀγαπᾷ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῶν, ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁδοῦ σκολιάς καὶ κακῆς. ¹⁵ Ἄνοια ἐξήπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁶ Ὁ συκοφαντῶν πένητα, πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ, δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι.

¹⁷ Λόγοις σοφῶν παράβαλλε σὸν οὖς, καὶ ἄκουε ἐμὸν λόγον, τὴν δὲ σὴν καρδίαν ἐπίστησον, ἵνα γνῶς ὅτι καλοὶ εἰσι. ¹⁸ καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου,

εὐφρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χεῖλεσιν· ¹⁹ Ἵνα σου γένηται ἐπὶ Κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδόν σου. ²⁰ Καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισῶς, εἰς βουλήν καὶ γνώσιν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου. ²¹ Διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον, καὶ γνώσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν, τοῦ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀληθείας τοῖς προβαλλομένοις σοι.

²² Μὴ ἀποβιάζου πένητα, πτωχὸς γὰρ ἐστὶ, καὶ μὴ ἀτιμάσης ἀσθενῆ ἐν πύλαις. ²³ Ὁ γὰρ Κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχὴν.

²⁴ Μὴ ἴσθι ἐταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει, φίλω δὲ ὀργίλω μὴ συναυλίζου. ²⁵ μήποτε μάθης τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ λάβῃς βρόχους τῆ σῆ ψυχῆ.

²⁶ Μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυρόμενος πρόσωπον· ²⁷ Ἐὰν γὰρ μὴ ἔχη πόθεν ἀποτίσης, λήψονται τὸ στῶμα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου. ²⁸ Μὴ μέταιρε ὄρια αἰῶνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου.

²⁹ Ὅρατικὸν ἄνδρα καὶ ὄξυν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι, καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νωθοῖς.

23

¹ Ἐὰν καθίσῃς δειπνεῖν ἐπὶ τραπέζης δυνάστου, νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. ² Καὶ ἐπίβαλλε τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι· εἰ δὲ ἀπληστότερος εἶ, ³ μὴ ἐπιθύμει τῶν

έδεσμάτων αὐτοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.

⁴ Μὴ παρεκτείνου πένης ὧν πλουσίω, τῇ δὲ σῆ ἔννοια ἀπόσχου. ⁵ Ἐὰν ἐπιστήσης τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν, οὐδαμοῦ φανεῖται· κατεσκευάσται γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὡσπερ ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ. ⁶ Μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνω, μηδὲ ἐπιθύμει τῶν βρωμάτων αὐτοῦ, ⁷ ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει· μηδὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτὸν, καὶ φάγῃς τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτοῦ, ⁸ ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν, καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς καλοῦς.

⁹ Εἰς ὧτα ἄφρονος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετοὺς λόγους σου. ¹⁰ Μὴ μεταθῆς ὄρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς· ¹¹ Ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς Κύριος, κραταίος ἐστὶ, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ. ¹² Δὸς εἰς παιδεῖαν τὴν καρδίαν σου, τὰ δὲ ὧτά σου ἐτοίμασον λόγοις αἰσθήσεως.

¹³ Μὴ ἀπόσχη νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβδω, οὐ μὴ ἀποθάνῃ. ¹⁴ Σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδω, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύση.

¹⁵ Υἱὲ, ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν, ¹⁶ καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χεῖλη πρὸς τὰ ἐμὰ χεῖλη ἐὰν ὀρθὰ ᾧσι. ¹⁷ Μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἀμαρτωλοὺς, ἀλλὰ ἐν φόβῳ

Κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. ¹⁸ Ἐὰν γὰρ τηρήσης αὐτὰ, ἔσται σοι ἔκγονα, ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται.

¹⁹ Ἄκουε υἱέ, καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς καρδίας. ²⁰ Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορασμοῖς. ²¹ Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, καὶ ἐνδύσεται διερῶρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.

²² Ἄκουε, υἱέ, πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ καταφρόνει ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ. ²⁴ Καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. ²⁵ Εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοι, καὶ χαίρétω ἡ τεκοῦσά σε.

²⁶ Δός μοι υἱέ σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρεῖτωσαν. ²⁷ Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. ²⁸ Οὗτος γὰρ συντόμως ἀπολεῖται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται.

²⁹ Τίτι οὐαί; τίτι θόρυβος; τίτι κρίσεις; τίτι δὲ ἀηδία καὶ λέσχαι; τίτι συντρίμματα διακενῆς; τίτος πελιδνοὶ οἱ ὀφθαλμοί; ³⁰ Οὐ τῶν ἐγχρονονιζόντων ἐν οἴνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται; μὴ μεθύσκεσθε ἐν οἴνοις, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. ³¹ Ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῶς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου.

³² Τὸ δὲ ἔσχατον ὡσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγῶς ἐκτείνεται, καὶ ὡσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός.

³³ Οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν, τὸ στόμα σου τότε λαλήσει σκολιά. ³⁴ Καὶ κατακείσῃ ὡσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης, καὶ ὡσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῶ κλύδωνι. ³⁵ Ἐρεῖς δὲ, τύπτουσί με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέπαιζάν μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν· πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελεύσομαι;

24

¹ Υἱέ, μὴ ζηλώσης κακοὺς ἄνδρας, μηδὲ ἐπιθυμήσης εἶναι μετ' αὐτῶν. ² Ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ πόνους τὰ χεῖλη αὐτῶν λαλεῖ. ³ Μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται. ⁴ Μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμπλονται ταμιεῖα ἐκ παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ. ⁵ Κρείσσω σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγάλου. ⁶ Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος, βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.

⁷ Σοφία καὶ ἐννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν· σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στόματος Κυρίου, ⁸ ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις· ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θάνατος, ⁹ ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἀμαρτίαις· ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῶ, ¹⁰ ἐμμολυνθήσεται ἐν ἡμέρᾳ κακῆ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλίπῃ.

11 Ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπρίου κτεινομένους, μὴ φείσῃ. 12 Ἐὰν δὲ εἴπῃς, οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε, ὅτι Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει· καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν, αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 13 Φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ. 14 Οὕτως αἰσθητήση σοφίαν τῇ σῆ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ εὖρης, ἔσται καλὴ ἡ τελευτὴ σου, καὶ ἐλπίς σε οὐκ ἐγκαταλείψει.

15 Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῆ δικαίων, μηδὲ ἀπατηθῆς χορτασίᾳ κοιλίας. 16 Ἐπτάκις γὰρ πεσεῖται δίκαιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς. 17 Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρὸς σου, μὴ ἐπιχαρῆς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου. 18 Ὅτι ὄψεται Κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. 19 Μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μηδὲ ζήλου ἀμαρτωλοῦς. 20 Οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῷ, λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται.

21 Φοβοῦ τὸν Θεὸν υἱέ, καὶ βασιλέα, καὶ μὴθ' ἐτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσης. 22 Ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς, τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;

22a Λόγον φυλασσόμενος υἱὸς ἀπωλείας ἐκτὸς ἔσται, [δεχόμενος δὲ ἐδέξατο αὐτόν· 22b μηδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης βασιλεῖ λεγέσθω, καὶ οὐδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης αὐτοῦ οὐ μὴ ἐξέλθῃ· 22c μάχαιρα γλώσσα βασιλέως καὶ οὐ σαρκίνη, ὃς δ' ἂν παραδοθῇ

συντριβήσεται· ^{22d} ἂν γὰρ ὄξυνθῆ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, σὺν νεύροις ἀνθρώπους ἀναλίσκει, ^{22e} καὶ ὅστ᾽ ἀνθρώπων κατατρώγει, καὶ συγκαίει ὡσπερ φλόξ, ὥστε ἄβρωτα εἶναι νεοσσοῖς ἀετῶν· ^{22f} τοὺς ἐμοὺς λόγους υἱὲ φοβήθητι, καὶ δεξάμενος αὐτοὺς μετανόει.]

Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι Θεῷ, καὶ παύομαι.

^{22g} Ἀφρονέστατος γὰρ εἰμι ἀπάντων ἀνθρώπων, καὶ φρόνησις ἀνθρώπων οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. ^{22h} Θεὸς δεδίδαχέ με σοφίαν, καὶ γνῶσιν ἀγίων ἔγνωκα. ²²ⁱ Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέστρεψεν ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς; τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ^{22k} Πάντες γὰρ λόγοι Θεοῦ πεπυρωμένοι, ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν. ^{22l} Μὴ προσθῆς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ ψευδῆς γένη.

^{22m} Δύο αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. ²²ⁿ Μάταιον λόγον καὶ ψευδῆ μακρὰν μου ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μὴ μοι δῶς, σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη. ^{22o} Ἴνα μὴ πλησθεῖς ψευδῆς γένωμαι, καὶ εἶπω, τίς με ὀρᾷ; ἢ πενηθεῖς κλέψω, καὶ ὁμόσω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

^{22p} Μὴ παραδῶς οἰκέτην εἰς χεῖρας δεσπότου, μήποτε καταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῆς. ^{22q} Ἐκγονον κακὸν πατέρα καταρᾶται, τῆς δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ.

22r Ἐκγονοῦ κακὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δ' ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν. 22s Ἐκγονοῦ κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλεφάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. 22t Ἐκγονοῦ κακὸν μαχαίρας τοὺς ὀδόντας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν καὶ κατεσθίειν τοὺς ταπεινοὺς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.

23 Ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν· αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν. 24 Ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. 25 Οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἤξει εὐλογία. 26 χεῖλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθοῦς. 27 Ἐτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ πορεύου κατόπισθέν μου, καὶ ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου. 28 Μὴ ἴσθι ψευδῆς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, μηδὲ πλατύνου σοῖς χεῖλεσι. 29 Μὴ εἴπῃς, ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν. 30 Ὡσπερ γεώργιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὡσπερ ἀμπελῶν ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν. 31 Ἐὰν ἀφῆς αὐτὸν, χερσωθήσεται καὶ χορτομανῆσει ὄλος, καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος, οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται. 32 Ὑστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα τοῦ ἐκλέξασθαι παιδεῖαν. 33 Ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στήθη. 34 Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῆς, ἤξει

προπορευομένη ἢ πενία σου, καὶ ἡ ἔνδειά σου ὡσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

³⁵ Τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι, καὶ αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν, καὶ ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἰκανόν. ³⁶ Ἄδης καὶ ἔρωσ γυναικὸς, καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν, ἀρκεῖ.

³⁷ Ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρὸς, καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρὸς, ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν. ³⁸ Τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω. ³⁹ Ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοῦς ὄφως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νηὸς ποντοπορούσης, καὶ ὁδοῦς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. ⁴⁰ Τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλίδος, ἢ ὅτ' ἂν πράξῃ ἀπονισαμένη, οὐδέν φησι πεπραχέναι ἄτοπον.

⁴¹ Διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέρειν. ⁴² Ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, ⁴³ καὶ οἰκέτις ἐὰν ἐκβάλλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν, καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ.

⁴⁴ Τέσσαρα δὲ ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς, ταῦτα δὲ ἐστὶ σοφώτερα τῶν σοφῶν.

⁴⁵ Οἱ μύρμηκες οἷς μὴ ἐστὶν ἰσχυς, καὶ ἐτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν. ⁴⁶ Καὶ οἱ χοιρογρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρὸν, οἱ ἐποίησαντο ἐν πέτραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους.

⁴⁷ Ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρίς, καὶ στρατεύει

ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως· ⁴⁸ Καὶ καλαβώτης χερσὶν ἐρειδόμενος, καὶ εὐάλωτος ὢν, κατοικεῖ ἐν ὄχυρώμασι βασιλέων.

⁴⁹ Τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύεται, καὶ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει· ⁵⁰ Σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν, ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτήνος· ⁵¹ Καὶ ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θηλείαις εὐψυχος, καὶ τράγος ἠγούμενος αἰπολίου, καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει.

⁵² Ἐὰν πρόη σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἐκτείνης τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης, ἀτιμασθήσῃ. ⁵³ Ἄμελγε γάλα, καὶ ἔσται βούτυρον· ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας ἐξελεύσεται αἷμα, ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι.

⁵⁴ Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ Θεοῦ, βασιλέως χρηματισμὸς, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

⁵⁵ Τί τέκνον τηρήσεις; τί; ῥήσεις Θεοῦ· πρωτογενὲς σοὶ λέγω υἱέ· τί τέκνον ἐμῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν; ⁵⁶ Μὴ δῶς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον, καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον εἰς ὑστεροβουλίαν· ⁵⁷ μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βουλῆς οἰνοπότει. Οἱ δυνάσται θυμῶδεις εἰσὶν, οἶνον δὲ μὴ πινέτωσαν, ⁵⁸ ἵνα μὴ πόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας, καὶ ὀρθὰ κρῖναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς. ⁵⁹ Δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις, ⁶⁰ ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας, καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι.

61 Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ, καὶ κρίνε πάντας ὑγιῶς. 62 Ἄνοιγε σὸν στόμα καὶ κρίνε δικαίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ.

25

1 Αὐται αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι Ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας.

2 Δόξα Θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασιλέως τιμᾶ πράγματα. 3 Οὐρανὸς ὑψηλὸς, γῆ δὲ βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. 4 Τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, καὶ καθαρισθήσεται καθαρὸν ἅπαν. 5 Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, καὶ κατορθώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ.

6 Μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, μηδὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστασο. 7 Κρεῖσσον γάρ σοι τὸ ῥηθῆναι, ἀνάβαινε πρὸς μέ, ἢ ταπεινώσαί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου· ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε.

8 Μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως, ἵνα μὴ μεταμεληθῆς ἐπ' ἐσχάτων· ἡνίκα ἂν σε ὄνειδίσῃ ὁ σὸς φίλος, 9 ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω· μὴ καταφρόνει, 10 μὴ σε ὄνειδίσῃ μὲν ὁ φίλος, ἢ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται, ἀλλὰ ἔσται σοι ἴση θανάτῳ. 10a χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῶ, ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένη, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδοὺς σου εὐσυναλλάκτως.

11 Μῆλον χρυσοῦν ἐν ὀρμίσκῳ σαρδίου, οὕτως εἶπεῖν λόγον. 12 Εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν

καὶ σάρδιον πολυτελὲς δέδεται, λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς. ¹³ Ὡσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμητῶ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν· ψυχὰς γὰρ τῶν αὐτῶ χρωμένων ὠφελεῖ.

¹⁴ Ὡσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ, ἐπιφανέστατα, οὕτως ὁ καυχώμενος ἐπὶ δόσει ψευδεῖ. ¹⁵ Ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσι, γλῶσσα δὲ μαλακὴ συντρίβει ὅσα. ¹⁶ Μέλι εὐρῶν φάγε τὸ ἱκανόν, μὴ ποτε πλησθεὶς ἐξεμέσης. ¹⁷ Σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον, μὴ ποτε πλησθεὶς σου μισήσῃ σε. ¹⁸ Ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτὸν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ. ¹⁹ Οδὸς κακοῦ καὶ ποὺς παρανόμου ὀλεῖται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ.

²⁰ Ὡσπερ ὄξος ἔλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ· ^{20a} ὥσπερ σῆς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.

²¹ Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν. ²² Τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ Κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθὰ. ²³ Ἄνεμος Βορέας ἐξεγείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει. ²⁴ Κρεῖττον οἴκειν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναικὸς λοιδοροῦ ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. ²⁵ Ὡσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνὲς, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν.

26 Ὡσπερ εἶ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυμαίνουτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς. 27 Ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, τιμᾶν δὲ χρῆ λόγους ἐνδόξους. 28 Ὡσπερ πόλις τὰ τεῖχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλήσ τι πράσσει.

26

1 Ὡσπερ δρόσος ἐν ἀμητῶ, καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει, οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή. 2 Ὡσπερ ὄρνεα πέταται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαῖα οὐκ ἐπελεύσεται οὐδενί. 3 Ὡσπερ μᾶστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, οὕτως ράβδος ἔθνει παρανόμῳ. 4 Μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὁμοῖος γένη αὐτῶ. 5 Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῶ. 6 Ἐκ τῶν ὁδῶν ἑαυτοῦ ὄνειδος ποιεῖται ὁ ἀποστείλας δι' ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. 7 Ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν ἐκ στόματος ἀφρόνων. 8 Ὅς ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδόνη, ὁμοίος ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν. 9 Ἀκανθαι φύονται ἐν χειρὶ μεθύσου, δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων. 10 Πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. 11 Ὡσπερ κύων ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀμαρτίαν. 11a ἔστιν αἰσχύνη ἐπάγουσα ἀμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις. 12 Εἶδον

ἄνδρα δόξαντα παρ' αὐτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μέντοι ἔσχε μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. ¹³ Λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδὸν, λέων ἐν ταῖς ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί.

¹⁴ Ὡσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. ¹⁵ Κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δυνήσεται ἐπενεγκεῖν ἐπὶ στόμα. ¹⁶ Σοφώτερος ἐαυτῷ ὀκνηρὸς φαίνεται, τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν.

¹⁷ Ὡσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνὸς, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. ¹⁸ Ὡσπερ οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους, ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος ὑποσκελισθήσεται. ¹⁹ Οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἐαυτῶν φίλους, ὅταν δὲ ὀραθῶσι, λέγουσιν, ὅτι παίζων ἔπραξα. ²⁰ Ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίθυμος, ἡσυχάζει μάχη. ²¹ Ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρὶ, ἀνὴρ δὲ λοῖδορος εἰς ταραχὴν μάχης. ²² Λόγοι κερκώπων μαλακοὶ, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχων.

²³ Ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὄστρακον ἠγητέον· χεῖλη λεῖα καρδίαν καλύπτει λυπηράν. ²⁴ Χεῖλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρὸς, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους. ²⁵ Ἐάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλη τῇ φωνῇ, μὴ πεισθῆς, ἐπτὰ γὰρ πονηρίαὶ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. ²⁶ Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἐαυτοῦ ἀμαρτίας εὐγνωστος ἐν συνεδρίοις.

27 Ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἔμπεσεῖται εἰς αὐτόν· ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει. 28 Γλῶσσα ψευδῆς μισεῖ ἀλήθειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας.

27

1 Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται ἢ ἐπιούσα. 2 Ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν στόμα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χεῖλη. 3 Βαρὺ λίθος καὶ δυσβάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέρων. 4 Ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὄξεια ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑφίσταται ζῆλος. 5 Κρείσσους ἔλεγχαι ἀποκεκαλυμμένοι κρυπτομένης φιλίας. 6 Ἀξιοπιστότερα ἐστὶ τραύματα φίλου, ἢ ἐκούσια φιλήματα ἐχθροῦ.

7 Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὔσα κηρίοις ἐμπαίζει, ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα φαίνεται. 8 Ὡσπερ ὅταν ὄρνεον καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδίας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν ἰδίων τόπων. 9 Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία, καταρῥήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχῇ.

10 Φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῶον μὴ ἐγκαταλίπης, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν· κρείσσων φίλος ἐγγὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν. 11 Σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα σου εὐφραίνηται ἡ καρδία, καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους. 12 Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη,

ἄφρονες δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν.
¹³ Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, παρῆλθε γὰρ
 ὕβριστῆς, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
¹⁴ Ὃς ἂν εὐλογῇ θίλον τοπρωῖ μεγάλη τῆ
 φωνῆ, καταρωμένου οὐδὲν διαφέρειν δόξει.

¹⁵ Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν
 ἡμέρα χειμερινῆ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως
 καὶ γυνὴ λοιδόρος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου.
¹⁶ Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὄνοματι δὲ
 ἐπίδξιος καλεῖται. ¹⁷ Σίδηρος σίδηρον
 ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἐταίρου.
¹⁸ Ὃς φυτεύει συκὴν φάγεται τοὺς καρποὺς
 αὐτῆς, ὃς δὲ φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ κύριον
 τιμηθήσεται. ¹⁹ Ὡσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα
 προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ διάνοιαι τῶν
 ἀνθρώπων. ²⁰ Ἄδης καὶ ἀπώλεια οὐκ
 ἐμπίμπλονται, ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
 τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι. ^{20a} βδέλυγμα Κυρίῳ
 στηρίζων ὀφθαλμὸν, καὶ οἱ ἀπαίδευτοι
 ἀκρατεῖς γλώσση. ²¹ Δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ
 χρυσῷ πύρωσις, ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ
 στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν. ^{21a} καρδία
 ἀνόμου ἐκζητεῖ κακὰ, καρδία δὲ εὐθῆς ζητεῖ
 γνῶσιν. ²² Ἐὰν μαστιγοῖς ἄφρονα ἐν μέσῳ
 συνεδρίου ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν
 ἀφροσύνην αὐτοῦ.

²³ Γνωστῶς ἐπιγνώση ψυχᾶς ποιμνίου σου,
 καὶ ἐπιστήσεις καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις.
²⁴ Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀνδρὶ κράτος
 καὶ ἰσχύς, οὐδὲ παραδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰς
 γενεάν. ²⁵ Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν,

καὶ κερεῖς πόαν, καὶ σύναγε χόρτον ὀρεινὸν,
 26 ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν· τίμα
 πεδῖον, ἵνα ὥσί σοι ἄρνες. 27 Υἱέ, παρ' ἐμοῦ
 ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωὴν σου, καὶ εἰς
 τὴν ζωὴν σῶν θεραπόντων.

28

1 Φεύγει ἀσεβῆς μηδενὸς διώκοντος,
 δίκαιος δὲ ὥσπερ λέων πέποιθε. 2 Δι'
 ἀμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις ἐγείρονται, ἀνὴρ
 δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς. 3 Ἄνδρεῖος
 ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς· ὥσπερ
 ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελῆς, 4 οὕτως οἱ
 ἐγκαταλείποντες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν
 ἀσέβειαν· οἱ δὲ ἀγαπῶντες τὸν νόμον,
 περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. 5 Ἄνδρες
 κακοὶ οὐ συνήσουσι κρίμα, οἱ δὲ ζητοῦντες
 τὸν Κύριον συνήσουσιν ἐν παντί.

6 Κρείσσων πτωχὸς πορευόμενος ἐν
 ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. 7 Φυλάσσει
 νόμον υἱὸς συνετὸς, ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν
 ἀτιμάζει πατέρα. 8 Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον
 αὐτοῦ μετὰ τόκων καὶ πλεονασμῶν, τῷ
 ἐλεῶντι πτωχοὺς συνάγει αὐτόν. 9 Ὁ
 ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ μὴ εἰσακοῦσαι νόμου,
 καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκται.

10 Ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν ὁδῷ κακῇ, εἰς
 διαφθορὰν αὐτὸς ἐμπεσεῖται· οἱ δὲ ἄνομοι
 διελεύσονται ἀγαθὰ, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται
 εἰς αὐτά. 11 Σοφὸς παρ' ἑαυτῷ ἀνὴρ πλούσιος,
 πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ. 12 Διὰ

βοήθειαν δικαίων πολλή γίνεται δόξα, ἐν δὲ τόποις ἀσεβῶν ἀλίσκονται ἄνθρωποι.

¹³ Ὁ ἐπικαλύπτων ἀσέβειαν ἑαυτοῦ οὐκ εὐδοθήσεται, ὁ δὲ ἐξηγούμενος ἐλέγχους ἀγαπηθήσεται.

¹⁴ Μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπτήσσει πάντα δι' εὐλάβειαν, ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς.

¹⁵ Λέων πεινῶν καὶ λύκος διψῶν, ὃς τυραννεῖ, πτωχὸς ὢν, ἔθνους πενιχροῦ.

¹⁶ Βασιλεὺς ἐνδεῆς προσόδων μέγας συκοφάντης, ὁ δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται.

¹⁷ Ἄνδρα τὸν ἐν αἰτία φόνου ὁ ἐγγυώμενος, φυγὰς ἔσται καὶ οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ. ^{17a} παιδεύε υἱὸν καὶ ἀγαπήσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ σῆ ψυχῇ, οὐ μὴ ὑπακούσει ἔθνει παρανόμῳ.

¹⁸ Ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθηται, ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται.

¹⁹ Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων, ὁ δὲ διώκων σχολὴν πλησθήσεται πενίας.

²⁰ Ἄνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται, ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.

²¹ Ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθὸς, ὁ τοιοῦτος ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα.

²² Σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐλεήμων κρατήσεται αὐτοῦ.

²³ Ὁ ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδοῦς, χάριτας ἔξει μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.

²⁴ Ὃς ἀποβάλλεται πατέρα ἢ μητέρα, καὶ δοκεῖ μὴ ἀμαρτάνειν, οὗτος κοινωνός ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς. ²⁵ Ἄπιστος ἀνὴρ κρίνει εἰκῆ, ὃς δὲ

πέποιθεν ἐπὶ Κύριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται. ²⁶ Ὃς πέποιθε θρασεῖα καρδίᾳ, ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ πορεύεται σοφία σωθήσεται. ²⁷ Ὃς δίδωσι πτωχοῖς οὐκ ἐνδεηθήσεται, ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ ἀπορία ἔσται. ²⁸ Ἐν τόποις ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι, ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀπωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

29

¹ Κρείσσω ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου, ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴσσις. ² Ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοὶ, ἀρχόντων δὲ ἀσεβῶν στένουσιν ἄνδρες. ³ Ἄνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν εὐφραίνεται πατὴρ αὐτοῦ, ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνas ἀπολεῖ πλοῦτον. ⁴ Βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν, ἀνὴρ δὲ παράνομος κατασκάπτει. ⁵ Ὃς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου δίκτυον, περιβάλλει αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. ⁶ Ἀμαρτάνονται ἀνδρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται. ⁷ Ἐπίσταται δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς, ὁ δὲ ἀσεβῆς οὐ νοεῖ γνῶσιν, καὶ πτωχῷ οὐχ ὑπάρχει νοῦς ἐπιγνώμων.

⁸ Ἄνδρες ἄνομοι ἐξέκαυσαν πόλιν, σοφοὶ δὲ ἀπέστρεψαν ὀργήν. ⁹ Ἄνὴρ σοφὸς κρινεῖ ἔθνη, ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελάται καὶ οὐ καταπήσσει. ¹⁰ Ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισοῦσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖς ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ. ¹¹ Ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ

μέρος. ¹² Βασιλέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν παράνομοι. ¹³ Δανιστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος. ¹⁴ Βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται. ¹⁵ Πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδῶσι σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ. ¹⁶ Πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἀμαρτίαι, οἱ δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι γίνονται.

¹⁷ Παίδευε υἰὸν σου, καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου. ¹⁸ Οὐ μὴ ὑπάρξη ἐξηγητῆς ἔθνει παρανόμῳ, ὁ δὲ φυλάσσω τὸν νόμον μακαριστός. ¹⁹ Λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός· ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ, ἀλλ' οὐχ ὑπακούσεται. ²⁰ Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ὁ ἄφρων αὐτοῦ. ²¹ Ὃς κατασπαταλᾷ ἐκ παιδός, οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ. ²² Ἄνηρ θυμώδης ἐγείρει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἀμαρτίαν. ²³ Ὑβρις ἄνδρα ταπεινοῦ, τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξη Κύριος.

²⁴ Ὃς μερίζεται κλέπτη, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· ἐὰν δὲ ὄρκου προτεθέντος ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι, ²⁵ φοβηθέντες καὶ αἰσχυθέντες ἀνθρώπους ὑπεσκελίσθησαν, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ Κυρίῳ εὐφρανθήσεται· ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται. ²⁶ Πολλοὶ

θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγουμένων, παρὰ δὲ Κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρὶ. ²⁷ Βδέλυγμα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

31

¹⁰ Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὐρήσει; τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν ἢ τοιαύτη. ¹¹ Θαρσεῖ ἐπ' αὐτῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς· ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει. ¹² Ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ εἰς ἀγαθὰ πάντα τὸν βίον. ¹³ Μηρομένη ἔρια καὶ λινὸν, ἐποίησεν εὐχρηστον ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ¹⁴ Ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς ἐμπορευομένη μακρόθεν, συνάγει δὲ αὕτη τὸν βίον. ¹⁵ Καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκτῶν, καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ, καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίनाις. ¹⁶ Θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσεν κτῆμα. ¹⁷ Ἀναζωσαμένη ἰσχυρῶς τὴν ὄσφυν αὐτῆς ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον. ¹⁸ Καὶ ἐγεύσατο ὅτι καλὸν ἐστὶ τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀποσβέννυται ὁ λύχνος αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα. ¹⁹ τοὺς πῆχεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. ²⁰ Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πένητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινεν πτωχῷ.

²¹ Οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ, πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰαί. ²² Δισσὰς χλαίνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύματα. ²³ Περίβλεπτος δὲ γίνεται

ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐν πύλαις, ἠνίκα ἂν καθίση ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων κατοίκων τῆς γῆς. ²⁴ Σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο περιζώματα τοῖς Χαναναίοις. στόμα αὐτῆς διήνοιξε προσεχόντως καὶ ἐννόμως, καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσση αὐτῆς. ²⁵ Ἴσχυν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. ²⁶ Στεγναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγεν. ²⁷ Τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέσμως. Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ²⁸ ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν. ²⁹ Πολλὰ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλὰ ἐποίησαν δύναμιν· σὺ δὲ ὑπέρκεισαι, ὑπερῆρας πάσας. ³⁰ Ψευδεῖς ἀρέσκειαί, καὶ μάταιον κάλλος γυναικος· γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ Κυρίου αὕτη αἰνεῖτω. ³¹ Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειλέων αὐτῆς, καὶ αἰνεῖσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

μετάφραση των εβδομήκοντα
The Greek Septuagint with Apocrypha, compiled by
Sir Lancelot C. L. Brenton

Public Domain

Language: Ἑλληνική (Greek, Ancient)

Dialect: Koine

2020-03-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Feb 2023 from source files
dated 30 Nov 2021

734967e0-a3c8-5352-bd68-5f33a0a2f13c